

Sočutje Samarijana: ljubiti tako, da nosimo bolečino drugega

Dragi bratje in sestre!

34. svetovni dan bolnikov se bo slovesno obhajal v Chiclayu v Peruju 11. februarja 2026. Ob tej priložnosti sem želel ponovno ponuditi v spodbudo podobo dobrega Samarijana, ki je vedno aktualna in nujna, da ponovno odkrijemo lepoto ljubezni do bližnjega in družbeno razsežnost sočutja tako, da usmerimo pozornost na uboge in trpeče, kakršni so naši bolniki.

Vsi smo poslušali ali brali to ganljivo besedilo evangelista sv. Luke (prim. Lk 10,25–37). Na vprašanje učitelja postave, kdo je bližnji, ki ga je treba ljubiti, Jezus odgovori z naslednjo pripovedjo. Mož, ki je potoval iz Jeruzalema v Jeriho, je padel med razbojnike, ki so ga pretepli in pustili napol mrtvega na poti; duhovnik in levit sta šla brezbržno mimo, Samarijan pa se ga je usmilil. Obvezal mu je rane, ga odpeljal v gostišče in plačal za stroške, da so ga oskrbeli. O tem svetopisemskem mestu sem želel razmišljati v luči okrožnice *Fratelli tutti* mojega ljubljeneza predhodnika papeža Frančiška. Sočutje in usmiljenje do potrebnega se ne omejujeta zgolj na individualni napor, temveč se uresničujeta v odnosu: odnosu z bratom v potrebi, s tistimi, ki zanj skrbijo, v bistvu pa z Bogom, ki nam podarja svojo ljubezen.

1. Dar srečanja: veselje bližine in navzočnosti

Živimo potopljeni v kulturo hitrosti, takojšnjosti in vsakršne naglice, pa tudi v izključevanje in brezbržnost, ki nam preprečuje, da bi se približali pomoči potrebnemu in se ustavili ob poti ter pogledali, kje so potrebe in trpljenje, ki nas obdaja. Prilika pripoveduje, da Samarijan, ko je zagledal ranjenega, ni »šel mimo«, temveč je imel odprt in pozoren pogled – pogled Jezusa. Ta ga je pripeljal do človeške in solidarne bližine. Samarijan »se je ustavil, mu podaril bližino, ga zdravil z lastnimi rokami, plačal iz lastnega žepa in skrbel zanj. Predvsem pa mu je dal na razpolago [...] svoj čas«. [1] Jezus ne uči, kdo je bližnji, temveč kako postati bližnji, to je, kako postanemo mi sami bližnji. [2] V tem smislu lahko s sv. Avguštinom rečemo, da Gospod ni želel poučiti, kdo je bil bližnji tistega človeka, temveč komu naj bi se on sam približal kot bližnji. Nihče namreč ni bližnji drugemu, dokler se mu prostovoljno ne približa. Zato je bližnji postal tisti, ki je izkazal usmiljenje. [3]

Ljubezen ni pasivna, saj gre naproti drugemu: biti bližnji ni odvisno od telesne ali družbene bližine, temveč od odločitve za ljubezen. Zato kristjan postane bližnji tistemu, ki trpi, in to po zgledu Kristusa, pravega Božjega Samarijana, ki se je približal ranjenemu človeštvu. Ne gre za preprosta filantropska dejanja, temveč za znamenja, v katerih lahko zaznamo, da osebna udeležnost pri trpljenju drugega pomeni darovanje samega sebe;

pomeni iti prek zgolj zadovoljevanja potreb in doseči to, da tudi naša oseba postane del daru.[4] Ta ljubezen se nujno napaja iz srečanja s Kristusom, ki se je iz ljubezni daroval za nas. Sv. Frančišek je to zelo dobro pojasnil, ko je o svojem srečanju z gobavci rekel: »Sam Gospod me je peljal mednje«, [5] kajti po njih je odkril sladko veselje ljubezni.

Dar srečanja se rojeva iz povezanosti z Jezusom Kristusom. Prepoznavamo ga kot dobrega Samarijana, ki nam je prinesel večno zdravje. Sami storimo, da je On navzoč med nami, kadar se sklonimo k ranjenemu bratu. Sv. Ambrož je dejal: »Ker nam nihče ni bližji od tistega, ki je ozdravil naše rane, ga ljubimo kot Gospoda in ga ljubimo tudi kot bližnjega; nič namreč ni tako blizu kot glava telesu. Ljubimo tudi tistega, ki posnema Kristusa; ljubimo tistega, ki trpi zaradi revščine drugega, zaradi edinosti telesa.«[6] Biti eden v Edinem – v bližini, v navzočnosti, v prejeti in podeljeni ljubezni – ter uživati, kakor sv. Frančišek, v sladkosti srečanja z Njim.

2. Skupno poslanstvo pri skrbi za bolnike

Sv. Luka nadaljuje z besedami, da je Samarijan »začutil sočutje«. Imeti sočutje pomeni globoko čustvo, ki vodi v dejanje. To je občutek, ki izvira iz notranjosti in vodi k zavzetosti za trpljenje drugega. V tej priliki je sočutje značilnost dejavne ljubezni. Ni ne teoretično niti zgolj čustveno, temveč se prevaja v konkretna dejanja: Samarijan se približa, oskrbi rane, prevzame odgovornost in vse skrbi. Toda pozor! Tega ne stori sam, individualno, kajti »Samarijan poišče gostilničarja, ki bi skrbel za tistega človeka, podobno kakor smo tudi mi poklicani, da se povabimo in se srečujemo v 'mi', ki je močnejši od vsote majhnih individualnosti«. [7] Sam sem v svoji izkušnji misijonarja in škofa v Peruju videl, kako mnogi ljudje delijo usmiljenje in sočutje po zgledu Samarijana in gostilničarja. Družinski člani, sosedje, zdravstveni delavci, sodelavci v pastoralni zdravju in številni drugi, ki se ustavijo, približajo, zdravijo, nosijo, spremljajo in darujejo, kar imajo, dajejo sočutju družbeno razsežnost. Ta izkušnja, ki se uresničuje v prepletu odnosov, presega zgolj individualno prizadevanje. Tako sem v apostolski spodbudi z naslovom *Dilexi te* označil skrbi za bolnike ne le kot »pomemben del« poslanstva Cerkev, temveč kot resnično »Cerkveno dejanje« (št. 49). Tam sem navedel sv. Ciprijana zato, da bi pokazal, kako lahko v tej razsežnosti preverimo zdravje naše družbe: »Ta epidemija, ta kuga, ki se zdi strašna in pogubna, preizkuša pravičnost vsakega in preiskuje čustva človeškega rodu: Ali zdravi služijo bolnim, ali sorodniki spoštuječe ljubijo svoje bližnje, ali gospodarji izkazujejo sočutje bolnim služabnikom, ali zdravniki ne zapuščajo bolnikov, ki prosijo pomoči?« [8]

Biti eden v Edinem pomeni resnično čutiti, da smo udje enega telesa, v katerem po svojem poklicu nosimo Gospodovo sočutje do trpljenja vseh ljudi. [9] Poleg tega pa bolečina, ki nas gane, ni tuja bolečina, temveč bolečina uda našega lastnega telesa, za katerega nam naš Oče, ki je Glava, zapoveduje, naj skrbimo v dobro vseh. V tem smislu se istoveti s Kristusovo

bolečino in pospešuje, ko se krščansko daruje, izpolnitev molitve samega Odrešenika za edinost vseh.[10]

3. Vedno gnani z ljubeznijo do Boga, da bi se srečali sami s seboj in z bratom

V dvojni zapovedi: »Ljubi Gospoda, svojega Boga, z vsem srcem, z vso dušo, z vso močjo in z vsem mišljenjem, in svojega bližnjega kakor samega sebe« (Lk 10,27) lahko prepoznamo prvenstvo ljubezni do Boga in njeno neposredno posledico v načinu, kako človek ljubi in vzpostavlja odnose v vseh razsežnostih. »Ljubezen do bližnjega je oprijemljivi dokaz pristnosti ljubezni do Boga, kakor pričuje apostol Janez: 'Boga ni nikoli nihče videl; če se med seboj ljubimo, Bog ostaja v nas in je njegova ljubezen v nas popolna. [...] Bog je ljubezen; kdor ostaja v ljubezni, ostaja v Bogu in Bog ostaja v njem' (1 Jn 4,12.16).«[11] Čeprav je predmet te ljubezni različen – Bog, bližnji in sam človek –, kar bi zato lahko razumeli kot različne oblike ljubezni, pa so vedno neločljive.[12] Prvenstvo Božje ljubezni pomeni, da človekovega delovanja ne vodijo osebni interesi ali pričakovanje nagrade, temveč so kot izraz ljubezni, ki presega obredne norme in se uresničuje v pristnem bogoslužju: služiti bližnjemu pomeni v dejanjih ljubiti Boga.[13]

Ta razsežnost pa nam omogoča tudi razumeti, kaj pomeni ljubiti samega sebe. Pomeni odmakniti od sebe skušnjava, da bi svojo samopodobo ali občutek dostojanstva utemeljevali na stereotipih uspeha, kariere, položaja ali porekla,[14] ter znova najti svoje mesto pred Bogom in pred bratom. Benedikt XVI. je dejal: »Človeško bitje, ker je po naravi duhovno, se uresničuje v medosebnih odnosih. Bolj ko jih živi pristno, bolj zori tudi njegova osebna identiteta. Človek se ne ovrednoti z izolacijo, temveč s tem, da stopa v odnos z drugimi in z Bogom.«[15]

Dragi bratje in sestre! »Pravo zdravilo za rane človeštva je način življenja, utemeljen na bratski ljubezni, ki ima svojo korenino v Božji ljubezni.«.[16] Iskreno si želim, da v našem krščanskem slogu življenja nikoli ne bi umanjala ta bratska, »samarijanska«, vključujoča, pogumna, zavzeta in solidarna razsežnost, ki ima svojo najglobljo korenino v naši edinstvi z Bogom, v veri v Jezusa Kristusa. Ko smo vneti s to Božjo ljubeznijo, se bomo mogli resnično darovati v dobro vseh trpečih, še posebej naših bolnih, ostarelih in prizadetih bratov.

Dvignimo svojo molitev k blaženi Devici Mariji, Zdravju bolnikov! Prosimo jo za pomoč vsem, ki trpijo, ki potrebujejo sočutje, poslušanje in tolažbo, ter jo prosimo za njeno priprošnjo s to starodavno molitvijo, ki so jo v družinah molili za tiste, ki živijo v bolezni in bolečini:

Sladka Mati, ne oddalji se,
ne odvrni od mene svojega pogleda!
Hôdi z menoj povsod
in me nikoli ne pusti samega!

Ti, ki me vedno varuješ
kakor prava Mati,
izprôsi mi blagoslov Očeta,
Sina in Svetega Duha!

Iz srca podeljujem svoj apostolski blagoslov vsem bolnikom, njihovim družinam in vsem, ki zanje skrbijo, tj. zdravstvenim delavcem, tistim, ki so dejavni v pastoralni zdravja, posebej pa vsem vam, ki sodelujete ob letošnjem svetovnem dnevu bolnikov.

V Vatikanu, 13. januarja 2026

Papež Leon XIV

[1] Francesco, Lett. enc. Fratelli tutti (3 ottobre 2020), 63.

[2] Cfr ibid., 80-82.

[3] Cfr S. Agostino, Discorsi, 171, 2; 179 A, 7.

[4] Cfr Benedetto XVI, Lett. enc. Deus caritas est (25 dicembre 2005), 34; S. Giovanni Paolo II, Lett. ap. Salvifici doloris (11 febbraio 1984), 28

[5] S. Francesco d'Assisi, Testamento, 2: Fonti Francescane, 110.

[6] S. Ambrogio, Trattato sul Vangelo di San Luca, VII, 84.

[7] Francesco, Lett. enc. Fratelli tutti (3 ottobre 2020), 78.

[8] S. Cipriano, De mortalitate, 16.

[9] Cfr S. Giovanni Paolo II, Lett. ap. Salvifici doloris (11 febbraio 1984), 24.

[10] Cfr ibid., 31.

[11] Esort. ap. Dilexi te (4 ottobre 2025), 26.

[12] Cfr ibid.

[13] Cfr Francesco, Lett. enc. Fratelli tutti (3 ottobre 2020), 79.

[14] Cfr ibid., 101.

[15] Benedetto XVI, Lett. enc. Caritas in veritate (29 giugno 2009), 53.

[16] Francesco, Messaggio ai partecipanti al 33° Festival internazionale dei giovani (MLADIFEST), Medjugorje, 1-6 agosto 2022 (16 luglio 2022).